

jastaa tilastoinnin sisäisen logiikan erinomaisen hallitulla historiallisella otteella, tekisipä mieli sanoa, että harvoin lukee yhteiskuntatieteilijältä sellaista historiallista analyysia, joka todella avaa ne historiallis-sosiologiset käsitteet, joiden avulla tutkija työskentelee. Useinhan näkee yhteiskuntatieteilijöiden käyttävän historiallista materiaalia vain omien käsitteidensä ja käsitystensä kuvituksena ellei suorastaan koristukse-
na. Kinnunen on ymmärtänyt syvällisesti tilastollisen logiikan ja sen kategorioiden oman historiallisuuden ja samalla paljastaa syvien ajatustottumusten oman historiallisuuden ja hierarkkisyyden. Kaiken kukkuraksi Kinnunen on kirjoittanut analyysinsa tehokkaasti, ilman

pitkittäviä ja pitkästyttäviä aatehistoriallisia ekskursioita. Aiheen hallinta on erinomainen ja tutkimuksen punainen lanka, palkkaerojen sukupuolisten ulottuvuuksien selittäminen, ei karkaa tutkijan käsistä.

Sekä yhteiskuntatutkijoilla että historioitsijoilla on ollut pitkään taipumus käyttää valmiita tilastoja tutkimusaineistoinaan ymmärtämättä tilastojen omaa yhteiskunnallisuutta ja historiallisuutta. On vain ihasteltu sitä, kuinka Suomessa/Ruotsissa on jo 1700-luvulta saatavissa niin erinomaisia väestötilastoja ettei missään. Kinnusen tapa lukea väestö- ja ammattiluokitusten oman kehityksen muutoksia tilastojen kommentaarien kautta osoittaa havainnollisesti sen, että tilastot itsessään

ovat lähdekritiikkiä vaativa aineisto, mutta myös aineisto, jonka avulla on mahdollista nähdä kunkin ajan vallitsevat yhteiskuntakäsitykset ja -ideaalit mitä alastomimmassa muodossa. Kinnusen väitöskirja on siis myös mitä suositeltavin metodeos.

Merja Kinnusen väitöskirjassa ei ole mitään turhaa. Ei voi kuin suositella.

PANU PULMA

MERJA KINNUNEN
LUOKITELTU SUKUPUOLI
VASTAPAINO 2001
187 s.

SOSIAALITYÖN TUTKIMUKSEN UUSI SUUNTA?

Suomalainen sosiaalityön tutkimus ja opetus on vahvistunut 1990-luvulla. Oman tutkimuksen profiloiminen on olennaista sosiaalityön aseman vahvistamisessa. Teoksen *Reconstructing social work research* julkaisemisella profiloidaan 1990-luvun suomalaista sosiaalityön tutkimusta kansainväliselle lukijakunnalle. Toimittajat määrittelevät, että kirjan tavoitteena on antaa käsitys nykyisen suomalaisen sosiaalityön tutkimuksen ajankohtaisista teemoista ja metodologioista. Kirjoittajien valinnassa on pyritty tavoittamaan analyttisesti sosiaalityön tutkimuksen moninainen luonne. Sosiaalityötä tutkimusaiheena tär-

keämpinä pidetään sellaisia tutkimusmetodologioita ja -strategioita, jotka tavoittavat sosiaalityön ammatillisen, vuorovaikutteisen, sosiaalisen ja eettisen erityisyyden. Laadullisten menetelmien nähdään toteuttavan tämän strategisen tehtävän parhaiten. Sosiaalityön tutkimuksella ei kuitenkaan ole varsinaisesti omaa laadullisen tutkimuksen metodologiaa eikä metodeja. Kirjan artikkeleissa pyritäänkin osoittamaan, miten sosiaalityön tutkimus sovitaa sosiaalityöiden laadullisia tutkimusotteita omiin aiheisiinsa. Metodologisten ja metodisten pohdintojen nostamista etusijalle sosiaalityön substanssiin liittyviin pohdis-

keluihin nähden voi pitää paradoksaalisena: kun metodologia ja metodit ovat lainaa muista tieteistä, niin eikö sosiaalityöhön kiinnittyvää substanssia voi pitää sosiaalityön tutkimukselle omimpana.

Kirjassa esitettyä metodologista rekonstruktioita voi lukea niin, että pyritään antamaan normatiivinen malli siitä, miten asemaansa vahvistanut sosiaalityön tutkimus tulee suunnata. Normatiivisen mallin mukainen sosiaalityön tutkimus on kvalitatiivisin menetelmin tapahtuvaa arjen vuorovaikutuksellisten käytäntöjen tutkimista, jolloin metodologisina lähtökohtina korostuvat etnografia, etnometodologia ja

konstruktionismi. Sosiaalityön tutkimuksen ominaispiirteitä ovat myös paikallisuus, arvosituutuneisuus, moraalisuus ja poliittisuus, refleksiivisyys sekä ammatillisille käytännöille, työntekijöille ja asiakkaille, muttei niinkään päätöksenteolle ja hallinnolle merkityksellisen tiedon tuottaminen. Lisäksi otetaan etäisyyttä modernistiseen yhteiskunta- ja tietokäsitykseen. Kirjan artikkelit osoittavat, että yhteinen tutkimuksellinen kehys ei välttämättä muodostu tutkimuskäytännössä pakkopaidaksi, vaan antaa tilaa tutkijoiden omintakeisille intresseille, esimerkiksi sosiaalisen konstruktionismin ja kvalitatiivisten menetelmien ymmärtämisessä.

Rekonstruoitu sosiaalityön tutkimus tekee kuitenkin selvän eron ennen 1990-lukua esiintyneeseen ja epäsuorasti myös muuhun 1990-luvulla tehtyyn sosiaalityön tutkimukseen. Kirja välittää mielikuvaa uudesta sosiaalityön tutkimuksesta. Ennen 1990-lukua tehtyjä sosiaalityön tutkimuksia ei mainita lainkaan ja 1990-luvulla ilmestyneistäkin tutkimuksista mainitaan johdannossa lyhyesti aihepiirit. Lukija jää ihmettelemään, miten nyt ohimennen mainitut tutkimukset suhteutuvat kirjan edustamaan sosiaalityön tutkimuksen rekonstruktion, erityisesti metodologisen ja metodisen orientoitumisen suhteen.

Sinänsä ei voi ole arveluttavaa, että jonkin tieteenalan tutkimusta esitellään vain eräiden metodologisten otteiden ja teemojen kannalta, kunhan rajoittuneisuus tehdään lukijalle selväksi ja erityinen lähestymistapa asemoidaan laajemmin tieteenalan tutkimuksen kenttään. Kun kirja on suunnattu ensisijaisesti ulkomaisille lukijoille, on kohdullista edellyttää kirjan edustaman sosiaalityön tutkimuksen rekonstruktion taustaksi perusteellista katsausta suomalaisen sosiaalityön tutkimukseen, teemoihin ja meto-

dologisiin valintoihin. Ulkomaisilla lukijoilla ei useinkaan ole mainittavaa suomalaisen sosiaalityön tutkimuksen tuntemusta, he jäävät kirjassa nyt annetun käsityksen varaan.

Oma kysymyksensä on suhtautuminen ennen 1990-lukua tehtyyn sosiaalityön tutkimukseen. Lukijalle syntyy vaikutelma, että sosiaalityön oman identiteetin tavoittavasta tutkimuksesta voidaan puhua vasta 1990-luvulla. Kirjan tulkin mukaan aiemman sosiaalityön opetuksen ja tutkimuksen kytkentä sosiaalipolitiikkaan ei antanut tilaa sosiaalityön omasta kysymyksenasettelusta ja metodologiasta lähtevälle tutkimukselle. Poliitiikkaa, rakenteita ja yhteiskunnallisia muutoksia korostavat maskuliiniset sosiaalitieteet eivät pitäneet feminiinisiin arjen käytäntöihin, arkikokemukseen ja vuorovaikutukseen kytkeytyvää tutkimusta toivottavana. Toisaalta uusi arjenläheisyys on kirjan artikkeleissa ymmärretty niin laveasti, että tutkimuksella ei aina ole suoranaista yhteyttä sosiaalityön kaltaisen (nais)ammatin arjen käytännöille relevantteihin kysymyksenasetteluihin.

Yksioikoinen väite aiemmasta tutkimuksesta ammatillisille (nais)käytännöille vieraana akateemisena (mies)kriittikinä sopii legitimoimaan uutta sosiaalityön tutkimusta, mutta ei tee oikeutta vanhemmille tutkimuksille. Ennen 1990-lukua ilmestyneissä tutkimuksissa on analysoitu monipuolisesti sosiaalityön toimintaympäristöön ja ammatilliseen käytäntöön liittyviä kysymyksiä. Tutkimuksia voi pitää sosiaalityön tutkimuksina, vaikka niissä ei olekaan nostettu esille nimenomaisesti uuden tutkimuksen tärkeinä pitämiä teemoja ja tutkimusotteita.

Sosiaalityön kentän ja substanssin ymmärtäminen on olennainen asia puhuttaessa sosiaalityön tutkimuksen rekonstruoimisesta. Joh-

dannossa todetaan, että kirjan tarkoituksena on antaa ulkomaisille lukijoille käsitys siitä, millaista sosiaalityö tosiasiallisesti on Suomessa. Tavoitteeksi ilmoitetaan myös suomalaisen sosiaalityön moninaisuuden tavoittaminen. Moninaisuudella tavoitetaan, mutta eri tavalla kuin sosiaalityön tutkimusta käsittelevältä kirjalta odottaisi. Artikkelien aihepiirien kirjo on sosiaalityön ammatillisen kentän ymmärtämisen suhteen erikoisella tavalla moninainen tai paremminkin jäsentymätön. Kaikenlainen arjen vuorovaikutuksen ja toiminnan tutkimus näyttää aiheensa puolesta käyvän sosiaalityön käytäntöjen tutkimuksesta.

Artikkeleissa liikutaan vahvasti sosiaalityön ammatillisen kentän marginaalissa; suomalaisen sosiaalityön ammatikäytännön keskusta eli sosiaalitoimistoissa tehtävä sosiaalityö on niukasti esillä, varsinkin käytännölle tärkeänä pidetyn ammatillisen vuorovaikutuksen kannalta. Muutamassa artikkelissa (Satka, Eräsaari) sivutaan myös sosiaalitoimiston sosiaalityötä, vaikka ei varsinaisesti työntekijän ja asiakkaan vuorovaikutuksen spesifisiin piirteisiin keskittyen. Sosiaalitoimiston sosiaalityö ei sisälly artikkelien antaman ”edustavan” kuvan perusteella 1990-luvun suomalaisen sosiaalityön tutkimuksen keskeisiin aihealueisiin. Todettakoon, että aiemmassa sosiaalityön tutkimuksessa ammatillisen kentän keskusta on ollut vahvasti esillä, jo sosiaalihuollon tutkimuksista lähtien. Toisaalta kirjassa esitellyt metodiset oivallukset ovat – toiminnallisten kontekstien erilaisuuden huomioon ottaen – sovitettavissa sosiaalityön keskustan arkisten käytäntöjen tutkimiseen.

Kirjassa on yleisesti ottaen löyhästi muotoiltu perusnäkemys sosiaalityön substanssista, mutta joissakin artikkeleissa substanssin suhteen ollaan hyvin selkeitä. Juhila ja Pösö tekevät tärkeän linjauksen to-

detessaan, ettei sosiaalityötä ole olemassa ilman sosiaalityöntekijää ja asiakkaita. Näin sosiaalityön tutkimuksen tulee käsitellä työntekijää ja asiakasta, heidän vuorovaikutustaan ja toimintaansa – sekä tietysti tutkijaa tämän vuorovaikutuksen tutkijana. Kirjoittajat korostavat myös sosiaalityön käytäntöjen näkyväksi tekemistä tutkimuksen tehtävänä.

Artikkelit jäsennetään kolmeen osastoon, joissa kaikissa ammatillisen sosiaalityö ja tutkimuksen tehtävä sosiaalityön käytäntöjen näkyväksi tekijänä ymmärretään toisistaan poikkeavilla tavoilla. Ensimmäisen artikkeliosaston historiallisissa kehitysanalyseissä sosiaalityö määrittäytyy yhtäältä sosiaalisiksi interventioksi (Satka), toisaalta yleisten sosiaalipalvelujen hallinnoimiseksi (Kröger). Kiinnostus kohdistuu sosiaalisen intervention ja sosiaalipalvelujen kehitysvaiheisiin ennen modernin ammatillisen sosiaalityön ja palvelujärjestelmän syntyä, ts. sosiaalityön ja -palvelujen esimoderniin vaiheeseen. Tällainen kohdentuminen on sinänsä kiinnostava, mutta ei anna mainittavasti historiallista pohjaa ymmärtää kirjan metodologisessa suuntautumisessa vahvasti korostettua siirtymistä jälkimoderniin sosiaalityön asiantuntijuuteen.

Sosiaalipalvelujen yhteys sosiaalityöhön paikannetaan organisatorisen kehityksen, hallinnon, kautta. Sosiaalipalveluja pidetään ammatillisen sosiaalityön kannalta kiinnostavina, koska sosiaalityöntekijät vastaavat sosiaalipalvelujen hallinnollisesta toteuttamisesta. Organisatorisen kehityksen, hallinnon, kautta luotu kytkös poikkeaa muissa artikkeleissa korostetusta sosiaalityön jäsentämisestä arjen ja asiakassuhteen kautta. Ilmeisesti ei ole syytä pitää varsinaisesti sosiaalityönä kaikkea sitä, mitä sosiaalityöntekijät tekevät. Lisäksi hyvinvointijärjestelmän kokonaisuudessa sosiaalityö jäsentyy

olennaisesti erilaisena käytäntönä sosiaalipalveluihin, esimerkiksi lasten ja vanhusten hoivapalveluihin nähden. Sosiaaliset hoivapalvelut ovat universaaleja, sosiaalityö on toimintatavaltaan viimesijainen, residuaalinen. Universaalien palvelujärjestelmän rakentaminen ei ole poistanut viimesijaisen yksilöllisen tuen tarvetta. Epäilemättä sosiaalipalvelujen kehityksen tutkimiseen sovellettu paikallishistoriallinen tapaustutkimus voi avata kiinnostavan näkökulman myös sosiaalityön kehitykseen.

Toisessa artikkeliosastossa sosiaalityö jäsennetään eräissä institutionaalisissa puitteissa esiintyviksi arjen käytännöiksi, vuorovaikutukseksi ja toiminnaksi. Artikkeleissa (Granfelt, Eräsaari, Törrönen) käsitellään arjen vuorovaikutusta, toimintaa ja toiminnan ulkonaisia olosuhteita ilman mainittavaa yhteyttä sosiaalityön ytimeen, työntekijän ja asiakkaan vuorovaikutukseen. Keskeisin kysymyksenasettelu koskee tutkijan ja tutkittavien (asunottomien naisten, sosiaali- ja työvoimatoimiston asiakkaiden, sosiaalityöntekijöiden, lasten) kohtaamista. Kyse ei varsinaisesti ole tutkijan posiitiosta ammatillisen työntekijän ja asiakkaan kohtaamisen tutkimisessa. Artikkelien aihevalinnoista paistaa kiinnostus arjen vuorovaikutuksen ja toiminnan tutkimisen metodologiaan ja metodiin (etnometodologiaan/etnografiaan) sosiaalityöhön kiinnittyvän substanssin kustannuksella.

Vasta kolmannen osaston ammatillisten käytäntöjen ”keksimistä” käsittelevissä artikkeleissa (Juhila & Pösö, Jokinen & Suoninen, Metteri) kohdennetaan tutkiva katse työntekijän ja asiakkaan vuorovaikutuksessa toteutuvaan sosiaalityön ytimeen. Kun toisessa osastossa painopiste on tutkijan suhteessa arjessa toimiviin tutkittaviin, on kolmannessa osastossa esillä myös tutkijan

suhde työntekijän ja asiakkaan vuorovaikutuksen tutkimiseen. Tällä kertaa käsiteltävät käytännöt ovat sosiaalityön käytäntöjä ja työntekijät sosiaalityöntekijöitä, mutta käytännöt sijoittuvat sosiaalityön ammatillisen kentän reuna-alueille (yhdyskuntapalveluun soveltuvuuden selvittäminen, terveydenhuollon sosiaalityö moniammatillisessa tiimissä). Tällöin sosiaalityö edustaa spesifistä ammatillista asiantuntemusta organisaatiossa (kriminaalihuolto, terveydenhuolto), jonka ensisijainen tehtävä ei määrity sosiaalityöstä käsin.

Toisaalta esimerkiksi kriminaalihuollon sosiaalityö toimii muun hallinnolliseen organisaatioon kytketyn sosiaalityön tapaan lakien, ohjeiden ja rutiinien säätelemissä rajoissa. Ammatillisen sosiaalityön kannalta yleisemminkin kiinnostavaa artikkeleissa on se, että niissä tehdään näkyväksi, miten työntekijät voivat yhteisistä kehyksistä huolimatta perustaa vuorovaikutuksensa asiakkaan kanssa erilaisiin toiminnallisiin kulttuureihin. Tiukastikin säädellyissä rajoissa on tilaa asiakkaan ja työntekijän yhdessä tuottamaan tulkintaan perustuvalla työskentelyllä. Tämän tilan luominen vaihtelee kuitenkin työntekijän ja asiakkaan vuorovaikutuksen konkreettisten puitteiden ja tilanteiden mukaan. Oletettavasti yhteisen tulkinnan tuottaminen työntekijän ja asiakkaan kohtaamisessa muotoutuu sosiaalitoimistossa eri tavoin kuin kriminaalihuollon toimipisteessä.

Kolmannen osaston artikkelissa (Metteri) tehdään myös näkyväksi tilanne, jossa sosiaalityöntekijällä ja asiakkaalla on vähän mahdollisuuksia vaikuttaa siihen, miten systeemis-puitteet määrittävät asiakkaan tilanteen. Asetelma nostaa sosiaalityön eettisyyden ja poliittisuuden vahvasti pintaan. Artikkelin yksiselitteinen sanoma on, että eettisesti ja

poliittisesti tietoisien sosiaalityön tulee edustaa asiakkaan kokemusmaailmasta nousevaa ymmärrystä järjestelmän asiantuntijoiden suuntaan. Päätelmä voi olla terveydenhuollon sosiaalityöhön liittyvän kysymyksenasettelun kontekstissa perusteltu, mutta yleisemmin sosiaalityöhön sovellettuna ilmeisen kyseenalainen. Sosiaalityön eettinen ja poliittinen ulottuvuus tuskin edellyttää aina yksioikoista asettumista asiakkaiden kokemuksen puolelle järjestelmän asiantuntijoiden näemyksiä vastaan. Varsinkin sosiaalityötoimiston sosiaalityössä työntekijä joutuu toimimaan myös järjestelmän asiantuntijan roolissa, joskus tavalla, joka ei ole asiakkaan arkikokemukseen perustuvan ymmärryksen valossa oikein. Tällainen toiminta voi silti olla myös asiakkaan parhaaksi.

Uuden sosiaalityön tutkimuksen uskottavuus lepää paitsi tutkimuskäytäntöjen huolellisesta auki kirjoittamisesta myös metodologisten perusnäkemysten vakuuttavassa esittämisessä.

Johdannon ja loppuluvun (Karvinen) metodologisessa linjauksessa arjen käytännössä syntynyt kokemustieto asetetaan yksioikoisesti ulkoisesta todellisuudesta saadun yleispätevän objektiivisen tiedon vastakohtaksi. Samoin sosiaalityön käytännön kokemustietoon perustuva asiantuntijuus asetetaan objektiiviseen tieteelliseen tietoon nojavan asiantuntemuksen vastakohtaksi. Ylimalkaiset torjuvat viittaukset perinteiseen, ulkokohtaisiin menetelmiin objektiivista tietoa todellisuudesta tavoittelevaan tutkimukseen kertovat jotain uuden sosiaalityön tutkimuksen metodologisesta linjauksesta, mutta jättävät lukijalle yksioikoisen mielikuvan perinteisen tutkimustavan olemattomasta annista sosiaalityön käytäntöjen tutkimiselle. Tarkempi argumentointi perinteisen ja uuden me-

todologian välillä olisi paikallaan. Kaikissa kirjan artikkeleissa ei edellytetä tutkijalta kokemuksellista eläytymistä tutkittavien maailmaan tai interaktiivista tiedon tuottamista. Tutkijan positio voi olla myös analyttisen ulkokohtaisen asenteen mukainen.

Uudessa sosiaalityön tutkimuksessa ei puhuta ammatillisesta interventioista, vaan työntekijän ja asiakkaan yhteistoiminnallisesta kohtaamisesta. Tutkimuksen tulee suuntautua tekemään näkyväksi työntekijöiden ja asiakkaiden yhteistoiminnallisessa kohtaamisessa syntyvää sosiaalityön käytäntöä. Yhteistoiminnallisten kohtaamisten tutkiminen johtaa toiminnan ja tiedon kontekstisidonnaisuuden, tietystä ajasta, paikasta, toimijoista ja kielestä riippuvuuden ylikorostukseen. Kontekstisidonnaista erityisyyttä alleviivattaessa jää helposti huomaamatta, että ammatillisessa sosiaalityössä on paljon yleistä ja yhteistä toiminnallista perustaa, vaikka myös paikallista ja tilannekohtaista. Sosiaalityössä on kyse ammatillisesta interventioista asiakkaan ongelmalliseen käyttäytymiseen ja/tai tilanteeseen, ei pelkästään tilannekohtaisesta vuorovaikutuksesta. Uusi tutkimus näyttää pitävän ammatillisen intervention mallien soveltamista ja kehittämistä kyseenalaisena.

Uuden sosiaalityön tutkimuksen edustajilla on ilmeinen pyrkimys oikeiden ammatillisten käytäntöjen normittamiseen. Miten muuten yksioikoiset vaatimukset refleksiivisistä, joustavasta, moniammatillisesta, luovasta yms. sosiaalityön käytännöstä ja tutkimuksesta on ymmärrettävä. Varsinkin refleksiivisyydestä näyttää muodostuneen samantapainen akateemisen maailman suunnasta käytännön toimintaa normittava mantra kuin tieteellisyys oli aikoinaan. Ihme jos käytännön tehtävissä toimivat eivät koe tätä normittamista rasitteeksi. Sosiaalityön-

tekijä ei voi luottaa aiemman työkokemuksensa perusteella tehokkaiksi ja toimiviksi toteamiinsa asiakastyön menettelytapoihin. Joka hetki edessä voi olla ainutkertaisen uusi tilanne, joka vaatii uudenlaista ymmärrystä ja uusia menettelytapoja.

Sosiaalityöntekijöiden on omaksuttava refleksiivisen suhde omaan työhönsä, koska uusissa postmoderneissa yhteiskunnallisissa ehdoissa selviäminen ei ole mahdollista muuten kuin ymmärtämällä asiantuntijuus ja tieto tiettyyn aikaan ja paikkaan kytkeytyväksi, dialogiseksi ja diskursiiviseksi. Tosi-asiallisesti kyse on siitä, että yhteiskunnan uudesta kehitysvaiheesta omaksuttujen uskomusten varassa perustellaan välttämättömyyttä omaksua uudenlainen käsitys tiedosta ja ammatillisesta asiantuntijuudesta sosiaalityössä. Argumentointi ei välttämättä vakuuta niitä, jotka eivät ole omaksuneet postmodernia tulkintaa yhteiskunnan nykyisestä kehitysvaiheesta.

Sitä paitsi yhteiskunnallisen todellisuuden lisääntyvän epävarmuuden, moninaisuuden ja kompleksisuuden ei tarvitse johtaa perinteisen asiantuntija-auktoriteetin aseman kyseenalaistumiseen, paremminkin päinvastoin. Koulutetuilla sosiaalityöntekijöillä on paremmat valmiudet uusien yhteiskunnallisten ilmiöiden analyysiin kuin valtaosalla asiakkaista. Työntekijät ovat asiakkaita paremmin informoituja paitsi näiden elinoloihin vaikuttavista yhteiskunnan rakenteista ja prosesseista myös siitä organisaatiosta ja ammatillisesta järjestelmästä, jossa sosiaalityötä tehdään. Asiakkaan olettaisi odottavan työntekijältä oman elämäntilanteensa helpottamisen erityistä asiantuntijuutta. Ammatillisille interventioille on edelleen olemassa tarvetta, vaikka myös yhteistoiminnalliselle kohtaamiselle.

Edellä esitetyt suomalaisen so-

siaalityön tutkimuksen suuntautumiseen kohdistuneet kriittiset kommentit eivät tietenkään merkitse yksittäisten tutkimusartikkelien annin kiistämistä. Esimerkiksi paikallishistoriallisesta, etnografisesta, etnometodologisesta, diskurssianalyttisestä tai grounded theoryyn perustuvasta laadullisesta tutkimuksesta kiinnostuneille artikkelit ovat hyödyllistä luettavaa. Kirjoittajat ovat tehneet omista lähtökohdistaan perusteellista työtä tutkimuksellisten ratkaisujensa auki kirjoittamisessa. Artikkeleilla on paljon annettavaa sosiaali-

työn tutkimusta tekevän reflektoidessa omaa suhdettaan tutkittaviin ihmisiin ja tutkimusaineistoon. Yksi tapa lähestyä kirjaa on lukea itseään kiinnostavia artikkeleita miettimättä sen kummemmin yleisempää sanomaa suomalaisen sosiaalityön

tutkimuksen suuntaamisesta. Silti lukijan kannattaa reflektoida kriittisesti myös kyseisen artikkelin kirjoittajan selviöinä ottamia lähtökohtia.

KYÖSTI RAUNIO

SYNNÖVE KARVINEN & TARJA PÖSÖ & MIRJA SATKA (EDS.)
RECONSTRUCTING SOCIAL WORK RESEARCH
FINNISH METHODOLOGICAL ADAPTATIONS
JYVÄSKYLÄ: SOPHI, 1999
305 s.

JOS TÄDILLÄ OLISI ...

Kolumnipalstallaan ”Keskellä viikkoa” (Helsingin Sanomat 28.3.01) Hannu Raittila kirjoitti, miten miesten eliitti sortaa ja alistaa sekä naisia että oman sukupuolensa enemmistöä. Alistetuista naisista miesten enemmistön erottaa vain se, että miehet ovat hiljaa. Verbaalisen hegemonian pelikentällä vallannut ei määrittele heitä uhreiksi, vaan syyllistää miesten pääjoukon siitä, mitä harvat tekevät.

Miehet eivät – kuluneesta nais-sloganista huolimatta – ole toisilleen syöttelevä joukkue. Kentällä häärää vain muutama virtuoosi ja pari taitavaa kanssapelaajaa. Katsomoon jääneitä syytellään pelikentän tapahtumista ja virheistä. Toisaalla kuitenkin valtajulkisuus naistenlehdet mukaan lukien säestää ja kan-

nustaa kenttätapahtumia ihailevana cheerleader-joukkona.

Sanallisen hegemonian myötä koulutettujen naisten eliitti – aktivistit, toimittajat ja tutkijat – on rynnännyt samaiselle kentälle. Miesenemmistö muistuttaa Uuno Kailaan ”Pallokentällä”-runon rampaa poikaa, joka ei kainalosauvoiltaan voi edes kuvitella pääsevänsä peliin mukaan. Samalla tavoin ”telaketju”-puheenparressa miehen sukupuoli on pelkkä vamma. Ja vaka-va sellainen.

Ikuiskisa perheen sisäisestä työnjaosta ja kotitöistä on julkisuudessa naisten hyväksi 12–0. Miehitä kun puuttuu julkisuuspelissä niin puolustus kuin maalivahtikin. Hyökistä ei uskalla ajatellakaan leimautumatta heti perinteiseksi sovi-

nistiksi. Samanaikaisesti, kun naiset vaativat kotitöiden jakamista, he haluavat pitää vallan niistä päättämisestä itsellään. Jos työnjakoa perheen sisällä pitää muuttaa, miehen on kaapattava osuus itselleen perheessä sen palvelujen tuottajana. Nimenomaan kaapattava, jos hän haluaa olla mies eikä naisen tahdolle alistettu palveluaitis ”äidin pieni apulainen”, palvelukoira. Sellaisen oloisista miehistä kirjoittaa Pekka Aukia kiltin miehen käsitteen alla. Hän venyttelee ja vanuttelee käsitettä kuin soittaisi taikinalla hanuria. Ei siinä juuri soi suuret huomensävelet, vaan valitus. Olen sitä mieltä, että jos nainen todella haluaa kotiinsa koiran, niin hankkikoon koiran, ei aviomiestä. Eikä miehen pitäisi koiraksi ryhtyä, vaik-